

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИВАТНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«МІЖНАРОДНИЙ ЕКОНОМІКО-ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ АКАДЕМІКА СТЕПАНА ДЕМ'ЯНЧУКА»**

**ІНСТИТУТ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ
ФАКУЛЬТЕТ ПЕДАГОГІЧНИЙ
КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ**

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК 10. Психологія дитяча

Освітньої програми:	Дошкільна освіта
Рівня вищої освіти:	першого (бакалаврського)
на здобуття освітнього ступеню:	бакалавра
за спеціальністю:	012 Дошкільна освіта
галузі знань:	01 Освіта/Педагогіка

Робоча програма навчальної дисципліни «Психологія дитяча» для здобувачів вищої освіти ступеня бакалавра за освітньою програмою «Дошкільна освіта» зі спеціальності 012 «Дошкільна освіта» галузі знань 01 Освіта/Педагогіка

Розробник: Мороз Оксана Іванівна, кандидат психол. наук, доцент

Робоча програма розглянута та затверджена на засіданні кафедри психології.

Протокол № 1 від «27» серпня 2021 року

Завідувачка кафедри _____ к.психол.н., доц. Михальчук Ю.О.

Схвалено навчально-методичною комісією педагогічного факультету

Протокол № 1 від «27» серпня 2021 року

Голова навчально-методичної комісії доц. Сойко І.М.

Гарант освітньо-професійної програми Дошкільна освіта доц. Пагура Т.І.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Рівень вищої освіти, галузь знань, спеціальність	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
<p>Кількість кредитів 5/5</p> <p>Загальна кількість годин (денна/заочна форми навчання) 150/150</p> <p>Кількість змістових модулів 3</p>	<p>Рівень вищої освіти: перший бакалаврський</p> <p>Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка</p> <p>Спеціальність 012 Дошкільна освіта</p>	Нормативна	
		Рік підготовки:	
		1	1
		Семестр	
		2	2
		Лекції	
		32 год.	6 год.
		Практичні, семінарські	
		30 год.	6 год.
		Самостійна робота	
88 год.	138 год.		
Вид контролю: іспит			

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: надання студентам необхідних теоретичних знань з дитячої психології з подальшим використанням набутих знань та умінь на практиці при взаємодії з дітьми на основі врахування їх вікових та індивідуально-психологічних особливостей; сприяти активному запровадженню новітніх теоретичних та експериментальних знань з психології у практичну навчально-наукову діяльність; сформувати практичні вміння і навички, достатні для виконання професійної діяльності, що передбачає ознайомлення із сучасними теоретичними та експериментальними концепціями та теоріями практичної психології; забезпечити оволодіння основами знань з особливостей психології дитячої, розуміння проблематики з точки зору дослідження її головних компонентів; сприяти самопізнанню, саморозвитку для становлення особистості.

Основними завданнями вивчення дисципліни є: сформувати систему знань щодо концепцій, напрямів та теорій дитячого розвитку психіки; визначити структуру теоретичних та практичних знань з дисципліни; вивчити психологічні особливості дітей різних вікових категорій; дати уявлення про зміст психолого-педагогічної підготовки дітей до школи; з'ясувати психологічні складові готовності дитини до школи; розвиток компетентності студентів у галузі дитячої психології; введення студентів у світ особливостей дитячої психології; сприяння формуванню гармонійно розвиненої особистості; формування готовності майбутніх фахівців до вивчення актуальних проблем дитячої психології. вироблення у студентів умінь розпізнавати й підтримувати педагогічно значущі прояви активності дитини, спрямовувати їх у належному руслі, спиратись на бажання та інтереси вихованців при формуванні в них початкових уявлень та чимдалі складніших знань про оточуюче, озброювати дітей навичками ефективного спілкування й діяльності.

Під час лекційних та практичних занять, індивідуальної навчально-дослідницької та самостійної роботи з навчальної дисципліни «Психологія дитяча» студенти, майбутні вихователі закладу дошкільної освіти, **набувають таких програмних компетентностей: КЗ (загальні компетентності), КС (фахові компетентності).**

Загальні компетентності :

ЗК-3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

Фахові (спеціальні) компетентності:

КС-2. Здатність до розвитку в дітей раннього і дошкільного віку базових якостей особистості (довільність, самостійність, креативність, ініціативність, свобода поведінки, самосвідомість, самооцінка, самоповага).

КС-3. Здатність до розвитку допитливості, пізнавальної мотивації, пізнавальних дій у дітей раннього і дошкільного віку.

КС-9. Здатність до розвитку перцептивних, мнемічних процесів, різних форм мислення та свідомості в дітей раннього і дошкільного віку.

Результати навчання за дисципліною

Опанування дисципліною «Психологія дитяча» забезпечить наступні результати :

ПР 02. Розуміти, описувати й аналізувати процеси розвитку, навчання та виховання дітей раннього і дошкільного віку з використанням базових психологічних і педагогічних понять та категорій.

ПР 03. Розуміти природу і знати вікові особливості дітей з різними рівнями розвитку, особливості розвитку обдарованих дітей, індивідуальні відмінності дітей з особливими освітніми потребами

ПР19 . Збирати та аналізувати дані про індивідуальний розвиток дитини.

ПР 21. Розробляти індивідуальні програми соціалізації й адаптації дітей раннього і дошкільного віку.

Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль I.

ЗАГАЛЬНІ ПИТАННЯ ДИТЯЧОЇ ПСИХОЛОГІЇ

Тема 1. Предмет і основні поняття дитячої психології. Структура дитячої психології. Поняття, що характеризують онтогенез людини (дозрівання, розвиток, формування, становлення, навчання і виховання). Основні закономірності психічного розвитку людини. Передумови, умови і рушійні сили психічного розвитку дитини. Принципи і методи дитячої психології. Принципи вивчення психіки дитини. Класифікація методів дитячої психології. Спостереження як метод дитячої психології. Експеримент у дитячій психології. Методи бесіди та вивчення продуктів діяльності дітей. Вивчення психічних особливостей дитини педагогом. Історія та сучасний стан дитячої психології.

Література: Основна 4.5.6.8.9.13.14.16.17.18.22.23.24.28; Додаткова 4.5.6.7.8; Інтернет ресурси

ТЕМА 2. Основні закономірності психічного розвитку у дитинстві. Поняття віку та характеристика його у психології. Вікові кризи. Проблема вікової періодизації психічного та особистісного розвитку дитини. Особливості психічного розвитку в дитинстві. Психічний розвиток новонародженої дитини. Психічний розвиток дитини першого року життя. Психічний розвиток дитини раннього віку. Психічний розвиток дитини від 3 до 7 років. Розвиток уваги дитини. Розвиток мовлення дитини. Розвиток сенсорно-перцептивної сфери дошкільника. Розвиток пам'яті дитини. Темперамент у дошкільному віці. Становлення самосвідомості дошкільника. Розвиток самосвідомості в ранньому дитинстві. Розвиток самооцінки у дошкільника. Розвиток самосвідомості старшого дошкільника. Психолого-педагогічні умови розвитку самосвідомості.

Література: Основна 4.5.6.8.9.13.14.16.17.18.22.23.24.28; Додаткова 4.5.6.7.8; Інтернет ресурси

ТЕМА 3. Особливості розвитку спілкування дітей дошкільного віку. Особливості розвитку спілкування дорослого і дитини у дошкільному віці. Спілкування як найважливіший фактор психічного розвитку дошкільника. Форми спілкування у дошкільному віці. Модель оптимального спілкування педагога з дитиною. Роль експресивних засобів у спілкуванні дитини й дорослого. Спілкування і спільна діяльність дошкільника з ровесниками. Особливості спілкування і спільної діяльності дошкільника з ровесниками та їх роль у його психічному розвитку. Порівняння спілкування дитини з дорослим та з ровесником. Вплив спілкування з ровесником на психічний розвиток дошкільника. Розвиток спілкування і спільної діяльності з ровесниками у дошкільному віці. Емоційно-практична форма спілкування немовлят. Ситуативно-ділова форма спілкування дошкільників. Позаситуативно - ділова форма спілкування дошкільників. Вплив групи дошкільного закладу на психічний і особистісний розвиток дитини.

Література: Основна 4.5.6.8.9.13.14.16.17.18.22.23.24.28; Додаткова 4.5.6.7.8; Інтернет ресурси

Змістовий модуль II.

ПСИХОЛОГІЯ ДИТЯЧОЇ ТВОРЧОСТІ ТА ОБДАРОВАНОСТІ.

Тема 4. Основи дитячої творчості. Психологічна характеристика творчої діяльності. Творчість, її ознаки та закономірності у дитячому віці. Творчий потенціал як внутрішня передумова творчої діяльності. Здібності: дефініції та характеристики. Передумови виникнення та розвитку творчої діяльності на етапі дитинства. Формування сенсорної бази творчості. Пізнавальна активність як вектор творчості. Становлення творчої особистості дитини. Види дитячої творчості. Супровід та підтримка дитячої творчості. Психолого-педагогічні умови життєтворчості дитини. Професіоналізм педагога як провідник творчості. Засоби активізації дитячої творчості.

Література: основна 2.3.5.6.7.10.11.14.15.16.17.20.21.24.25.26.27; додаткова 1-7; інтернет джерела

Тема 5. Концепції здібностей та обдарованостей. Основні підходи до вивчення здібностей та обдарованостей. Рівні розвитку здібностей: задатки, здібності, обдарованість, талант, геніальність. Феномен обдарованості як вищий рівень розвитку здібностей. Психолого-дидактична система «Обдаровані діти: виявлення, навчання, розвиток». Психологічні системні властивості обдарованої особистості. Концепції обдарованості. Специфіка виявів обдарованості. Ознаки обдарованості.

Література: основна 2.3.5.6.7.10.11.14.15.16.17.20.21.24.25.26.27; додаткова 1-7; інтернет джерела

Тема 6. Індивідуальні та групові засоби стимулювання творчої активності дітей: Особистісно - розвивальний підхід формування творчої особистості. Методи стимулювання творчої активності: індивідуальні та групові. Мотивація діяльності. Мотив, потреба, ідеальна мета, спонукання, намір. Індивідуальні методи розвитку творчої активності. Основні завдання навчального проектування. Групові методи розвитку творчої активності. Особливості формування творчої Я-концепції особистості.

Література: основна 2.3.5.6.7.10.11.14.15.16.17.20.21.24.25.26.27; додаткова 1-7; інтернет джерела

Змістовий модуль III.

ПСИХОЛОГІЧНА ГОТОВНІСТЬ ДИТИНИ ДО НАВЧАННЯ В ШКОЛІ

Тема 7. Готовність дитини до школи як психолого -педагогічний феномен. Сутність поняття готовності дітей до шкільного навчання. Критерії готовності дітей до навчання в школі. Структурні компоненти психологічної готовності дитини до школи. Особистісна готовність до школи і формування позиції школяра. Мотиваційна готовність. Інтелектуальна готовність. Вольова готовність. Моральна готовність.

Література: основна 1.3.5.6.10.11.12.14.15.16.17.19.24.26.27; додаткова 1-8; інтернет джерела

Тема 8. Дошкільна зрілість як результат підготовки дитини до школи. Формування психологічної готовності в ЗДО та сім'ї. Врахування психологічних компонентів та аспектів психологічної зрілості дитини. Оптимізація формування психологічної готовності до навчання в умовах ЗДО. Психологічні засади мотивації досягнення успіху у контексті готовності до навчання у школі. Взаємодія ЗДО і сім'ї у підготовці дитини до навчання в школі. Підготовка дошкільника до навчання в сім'ї. Підготовка дітей до школи в ЗДО.

Література: основна 1.3.5.6.10.11.12.14.15.16.17.19.24.26.27; додаткова 1-8; інтернет джерела

Тема 9. Психологічні ознаки та наслідки неготовності до навчання дитини у школі. Психологічна готовність батьків до навчання дитини у школі. Формування компонентів психологічної готовності дітей дошкільного віку. Орієнтовна схема донесення до батьків інформації про психологічне дослідження дітей. Практикум для батьків майбутніх першокласників. Самодіагностика для батьків першокласників.

Література: основна 1.3.5.6.10.11.12.14.15.16.17.19.24.26.27; додаткова 1-8; інтернет джерела

Тема 10. Особливості психологічної діагностики дітей щодо готовності до навчання в школі. Особливості дитячої психодіагностики. Фактори ризику, що впливають на прогноз особистісного розвитку дитини. Прогностичні фактори при комплексному оцінюванні. Діагностування готовності дітей до школи. Комплексний показник зрілості психічних функцій, особливості діагностики. Діагностичні програми психологічної готовності до школи. Діагностичний пакет "Готовність до школи". Особливості психодіагностування дітей молодшого шкільного віку. Проблеми невідповідності дітей до шкільного навчання і шляхи їх подолання. Особливості готовності до навчання в школі. Чинники успішності майбутнього учня. Основні причини та наслідки психологічної неготовності до школи. Особливості психіки дітей та їх вплив на успішність. Формування взаємостосунків з дорослими та ровесниками в школі.

Література: основна 1.3.5.6.10.11.12.14.15.16.17.19.24.26.27; додаткова 1-8; інтернет джерела

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1.												
Загальні питання дитячої психології												
Тема 1. Предмет і основні поняття дитячої психології.	16	2	2			8	14					14
Тема 2. Основні закономірності психічного розвитку у дитинстві.	16	4	4			8	18	2	2			14
Тема 3. Особливості розвитку спілкування дітей дошкільного віку.	16	4	4			8	16	2				14

Змістовий модуль II.											
Психологія дитячої творчості та обдарованості.											
Тема 4. Основи дитячої творчості.	16	4	4			8	16	2			14
Тема 5. Концепції здібностей та обдарованостей.	12	2	2			8	14				14
Тема 6. Індивідуальні та групові засоби стимулювання творчої активності дітей:	16	4	4			8	16		2		14
Змістовий модуль III.											
Психологічна готовність дитини до навчання в школі											
Тема 7. Готовність дитини до школи як психолого - педагогічний феномен.	14	2	2			10	14				14
Тема 8. Дошкільна зрілість як результат підготовки дитини до школи.	18	4	4			10	14				14
Тема 9. Психологічні ознаки та наслідки неготовності до навчання дитини у школі.	14	2	2			10	14				14
Тема 10. Особливості психологічної діагностики дітей щодо готовності до навчання в школі.	18	4	4			10	14		2		12
Усього годин	150	32	30			88	150	6	6		138

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Предмет і основні поняття дитячої психології.	2/-
2	Основні закономірності психічного розвитку у дитинстві.	4/2
3	Особливості розвитку спілкування дітей дошкільного віку.	4/-
4.	Основи дитячої творчості.	4/-
5.	Концепції здібностей та обдарованостей.	2/-
6.	Індивідуальні та групові засоби стимулювання творчої активності дітей.	4/2
7.	Готовність дитини до школи як психолого - педагогічний феномен.	2/-

8.	Дошкільна зрілість як результат підготовки дитини до школи.	4/-
9.	Психологічні ознаки та наслідки неготовності до навчання дитини у школі.	2/-
10.	Особливості психологічної діагностики дітей щодо готовності до навчання в школі.	4/2
	Разом:	30/6

6. Самостійна робота

№	Тема	Завдання	Кількість годин (денна/заочна)
1	Предмет і основні поняття дитячої психології.	<p>Розкрити структуру дитячої психології (скласти блок-схему).</p> <p>Розкрити зміст основних понять дитячої психології (навести приклади).</p> <p>Дати характеристику закономірностей психічного розвитку і дитинства (скласти таблицю).</p> <p>Здійснити екскурс в історію дитячої психології (скласти таблицю, яка відображає розвиток психологічних знань</p> <p>Есе на тему: «Особливості вивчення психічних особливостей дитини педагогом»</p> <p>Формування тезаріусу з теми:</p> <p>(1. Знайдіть в словниках, підручниках, спеціальних дослідженнях визначення поняття «дитяча психологія». (сайт, назва, авторство статті)</p> <p>2. Порівняйте визначення та виділіть суттєві (подібні) ознаки та відмінності)</p>	8/14
2	Основні закономірності психічного розвитку у дитинстві.	<p>Розкрити принципи дитячої психології (написати есе на тему «Основний принцип моєї майбутньої педагогічної діяльності – «Не зашкодь!»).</p> <p>Дати характеристику класифікації методів дитячої психології (скласти блок-схему).</p> <p>Охарактеризувати спостереження та експеримент в дитячій психології (скласти порівняльну таблицю).</p> <p>Охарактеризувати допоміжні методи дитячої психології (скласти схему аналізу продуктів дитячої діяльності).</p> <p>Розробити тестові завдання на перевірку рівнів засвоєння знань з предмету «Психологія дитяча»;</p> <p>Формування тезаріусу з теми:</p> <p>(1. Знайдіть в словниках, підручниках, спеціальних дослідженнях визначення поняття «дитяча психологія». (сайт, назва, авторство статті)</p> <p>2. Порівняйте визначення та виділіть суттєві</p>	8/14

		(подібні) ознаки та відмінності)	
3	Особливості розвитку спілкування дітей дошкільного віку.	<p>Дати характеристику формам спілкування дошкільника з дорослим (скласти блок-схему).</p> <p>Дати характеристику формам спілкування дошкільника з ровесниками (скласти блок-схему).</p> <p>Порівняти значення спілкування з дорослим та ровесниками у психічному розвитку дитини дошкільного віку (скласти порівняльну таблицю).</p> <p>Навести приклад дидактичної гри, спрямованої на формування здатності дошкільників розуміти та виявляти експресивні засоби у спілкуванні.</p> <p>Створити та охарактеризувати модель оптимального спілкування педагога з дошкільниками.</p> <p>Формування тезаріусу з теми: (1. Знайдіть в словниках, підручниках, спеціальних дослідженнях визначення поняття «дитяча психологія». (сайт, назва, авторство статті) 2. Порівняйте визначення та виділіть суттєві (подібні) ознаки та відмінності)</p> <p>Есе на фільм «Опудало» (реж. Р. Биков)</p>	8/14
4	Основи дитячої творчості.	<p>Підготувати доповідь на одну з запропонованих тем, (дотримуючись вимог щодо підготовки доповідей), оформити її у вигляді презентації.</p> <p>Формування тезаріусу з теми: (1. Знайдіть в словниках, підручниках, спеціальних дослідженнях визначення поняття «дитяча психологія». (сайт, назва, авторство статті) 2. Порівняйте визначення та виділіть суттєві (подібні) ознаки та відмінності)</p> <p>Розробити тестові завдання на перевірку рівнів засвоєння знань з предмету «Психологія дитяча».</p>	8/14
5	Концепції здібностей та обдарованостей.	<p>Дати порівняльну характеристику дітям з різним типом темпераменту (скласти порівняльну таблицю).</p> <p>Дібрати діагностичні методики для визначення темпераменту дорослих та дітей (за вибором студента).</p> <p>Розкрити класифікацію здібностей (скласти кросворд).</p> <p>Дібрати дидактичні ігри для розвитку творчих здібностей дошкільників.</p> <p>Розробити конспект нетрадиційного заняття для обдарованих дошкільників.</p> <p>Формування тезаріусу з теми: (1. Знайдіть в словниках, підручниках, спеціальних дослідженнях визначення поняття «дитяча психологія». (сайт, назва,</p>	8/14

		авторство статті) 2. Порівняйте визначення та виділіть суттєві (подібні) ознаки та відмінності)	
6	Індивідуальні та групові засоби стимулювання творчої активності дітей:	Дати характеристику формам спілкування дошкільника з дорослим . Дати характеристику формам спілкування дошкільника з ровесниками (скласти блок-схему). Порівняти значення спілкування з дорослим та ровесниками у психічному розвитку дитини дошкільного віку (скласти порівняльну таблицю). Навести приклад дидактичної гри, спрямованої на формування здатності дошкільників розуміти та виявляти експресивні засоби у спілкуванні. Створити та охарактеризувати модель оптимального спілкування педагога з дошкільниками. Есе на фільм «Три польоти Ніки Турбіної» (реж А.Кадирова)	8/14
7	Готовність дитини до школи як психолого - педагогічний феномен.	Охарактеризувати психологічну готовність дітей до шкільного навчання за основними компонентами: мотиваційна, інтелектуальна, емоційна, вольова готовність (скласти таблицю). Підготувати психологічний інструментарій з методиками діагностики дитини до навчання в школі за основними компонентами. Підготувати презентацію на тему: «Готовність дитини до школи як психолого - педагогічний феномен»; Розробити тестові завдання на перевірку рівнів засвоєння знань з предмету «Психологія дитяча»; Формування тезаріусу з теми: (1.Знайдіть в словниках, підручниках, спеціальних дослідженнях визначення поняття «дитяча психологія». (сайт, назва, авторство статті) 2. Порівняйте визначення та виділіть суттєві (подібні) ознаки та відмінності)	10/14
8	Дошкільна зрілість як результат підготовки дитини до школи.	Охарактеризувати розвиток гри у дітей раннього віку (скласти блок-схему, яка відтворюватиме перехід предметних дій в ігрові, та навести конкретні приклади). Дати характеристику ігровій діяльності дошкільника (скласти перелік (у вигляді таблиці) сюжетно рольових ігор для дітей різних вікових груп). Розкрити класифікацію ігор дошкільників (скласти блок-схему).	10/14

		<p>Описати організацію та проведення сюжетно-рольової гри (за вимогами програми) з дітьми різних вікових груп (молодшої, середньої, старшої) за вибором студента.</p> <p>Формування тезаріусу з теми: (1.Знайдіть в словниках, підручниках, спеціальних дослідженнях визначення поняття «дитяча психологія». (сайт, назва, авторство статті) 2. Порівняйте визначення та виділіть суттєві (подібні) ознаки та відмінності)</p>	
9	Психологічні ознаки та наслідки неготовності до навчання дитини у школі.	<p>Дати порівняльну характеристику досягненням у розвитку дітей раннього та дошкільного віку (скласти порівняльну таблицю).</p> <p>Дібрати дидактичні ігри на розвиток мислення дошкільників (за програмою за вибором студента).</p> <p>Охарактеризувати емоційний розвиток дошкільників (скласти кросворд).</p> <p>Дібрати твори художньої літератури для розвитку етичних почуттів дошкільників.</p> <p>Підготувати наукову доповідь на тему «Розвиток волі дошкільників як передумова успішного навчання в школі».</p> <p>Формування тезаріусу з теми: (1.Знайдіть в словниках, підручниках, спеціальних дослідженнях визначення поняття «дитяча психологія». (сайт, назва, авторство статті) 2. Порівняйте визначення та виділіть суттєві (подібні) ознаки та відмінності)</p>	10/14
10	Особливості психологічної діагностики дітей щодо готовності до навчання в школі.	<p>Підготувати презентацію на тему: «Діагностика дітей щодо готовності до навчання в школі - готовність батьків майбутніх першокласників»;</p> <p>Формування тезаріусу з теми: (1.Знайдіть в словниках, підручниках, спеціальних дослідженнях визначення поняття «дитяча психологія». (сайт, назва, авторство статті) 2. Порівняйте визначення та виділіть суттєві (подібні) ознаки та відмінності)</p>	10/12
Всього:			88/138 год.

Завдання для самостійного опрацювання тем дисципліни

Назва теми	Зміст завдання для відпрацювання пропущених занять і невиконаних	Форми контролю	Літера тура	Кількість балів
------------	--	----------------	-------------	-----------------

	завдань			
Тема 1. Предмет і основні поняття дитячої психології.	Вивчення лекційного матеріалу, виконання практичних занять, огляд та аналіз наукових публікацій з даної тематики в періодичних виданнях та фахових інтернет-джерелах.	Експрес опитування, відгук на фахову публікацію за даною темою, тести, формування тезаріусу з теми	Основна 4.5.6.8.9. 13.14.16. 17.18.22. 23.24.28; Додатков а 4.5.6.7.8; Інтернет ресурси	6
Тема 2. Основні закономірності психічного розвитку у дитинстві.	Вивчення лекційного матеріалу, виконання практичних занять, огляд та аналіз наукових публікацій з даної тематики в періодичних виданнях та фахових інтернет-джерелах.	Експрес опитування, відгук на фахову публікацію за даною темою, тести, формування тезаріусу з теми	Основна 4.5.6.8.9. 13.14.16. 17.18.22. 23.24.28; Додатков а 4.5.6.7.8; Інтернет ресурси	6
Тема 3. Особливості розвитку спілкування дітей дошкільного віку.	Вивчення лекційного матеріалу, виконання практичних занять, огляд та аналіз наукових публікацій з даної тематики в періодичних виданнях та фахових інтернет-джерелах.	Експрес опитування, відгук на фахову публікацію за даною темою, тести, формування тезаріусу з теми	Основна 4.5.6.8.9. 13.14.16. 17.18.22. 23.24.28; Додатков а 4.5.6.7.8; Інтернет ресурси	6
Тема 4. Основи дитячої творчості.	Вивчення лекційного матеріалу, виконання практичних занять, огляд та аналіз наукових публікацій з даної тематики в періодичних виданнях та фахових інтернет-	Експрес опитування, відгук на фахову публікацію за даною темою, тести, формування тезаріусу з теми	основна 2.3.5.6.7.1 0.11.14.15. 16.17.20.2 1.24.25.26. 27; додаткова 1-7; інтернет джерела	6

	джерелах.			
Тема 5. Концепції здібностей та обдарованостей	Вивчення лекційного матеріалу, виконання практичних занять, огляд та аналіз наукових публікацій з даної тематики в періодичних виданнях та фахових інтернет- джерелах.	Експрес опитування, відгук на фахову публікацію за даною темою, тести, формування тезариусу з теми	основна 2.3.5.6.7.1 0.11.14.15. 16.17.20.2 1.24.25.26. 27; додаткова 1-7; інтернет джерела	6
Тема 6. Індивідуальні та групові засоби стимулювання творчої активності дітей.	Вивчення лекційного матеріалу, виконання практичних занять, огляд та аналіз наукових публікацій з даної тематики в періодичних виданнях та фахових інтернет- джерелах.	Експрес опитування, відгук на фахову публікацію за даною темою, тести, формування тезариусу з теми	основна 2.3.5.6.7.1 0.11.14.15. 16.17.20.2 1.24.25.26. 27; додаткова 1-7; інтернет джерела	6
Тема 7. Готовність дитини до школи як психолого - педагогічний феномен.	Вивчення лекційного матеріалу, виконання практичних занять, огляд та аналіз наукових публікацій з даної тематики в періодичних виданнях та фахових інтернет- джерелах.	Експрес опитування, відгук на фахову публікацію за даною темою, тести, формування тезариусу з теми	основна1. 3.5.6.10.11 .12.14.15.1 6.17.19.24. 26.27; додаткова 1- 8;інтернет джерела	6
Тема 8 . Дошкільна зрілість як результат підготовки дитини до школи.	Вивчення лекційного матеріалу, виконання практичних занять, огляд та аналіз наукових публікацій з даної тематики в періодичних виданнях та фахових інтернет-	Експрес опитування, відгук на фахову публікацію за даною темою, тести, формування тезариусу з теми	Літерату ра: основна1 .3.5.6.10. 11.12.14. 15.16.17. 19.24.26. 27; додатков а 1- 8;інтерне т джерела	6

	джерелах.			
Тема 9. Психологічні ознаки та наслідки неготовності до навчання дитини у школі.	Вивчення лекційного матеріалу, виконання практичних занять, огляд та аналіз наукових публікацій з даної тематики в періодичних виданнях та фахових інтернет-джерелах.	Експрес опитування, відгук на фахову публікацію за даною темою, тести, формування тезаріусу з теми	Література: основна 1 .3.5.6.10. 11.12.14. 15.16.17. 19.24.26. 27; додаткова 1-8; інтернет джерела	6
Тема 10. Особливості психологічної діагностики дітей щодо готовності до навчання в школі.	Вивчення лекційного матеріалу, виконання практичних занять, огляд та аналіз наукових публікацій з даної тематики в періодичних виданнях та фахових інтернет-джерелах.	Експрес опитування, відгук на фахову публікацію за даною темою, тести, формування тезаріусу з теми	Література: основна 1 .3.5.6.10. 11.12.14. 15.16.17. 19.24.26. 27; додаткова 1-8; інтернет джерела	6

7. Індивідуальна робота

Індивідуально-дослідницьке завдання у межах самостійної роботи спрямовані на формування і розвиток професійної рефлексії і практичних умінь у контексті аналізу актуального рівня і визначення можливостей власного розвитку професіоналізму.

Індивідуально-дослідницьке завдання (на вибір):

1. Підготуйте авторську програму-практикум «Готовність майбутніх школярів та батьків дітей до навчання в школі» (з використанням основних методик, вправ та психологічних ситуацій);
2. Підготуйте авторську програму-практикум «Психологічні особливості обдарованих дітей» (з використанням основних методик, вправ та психологічних ситуацій);
3. Підготуйте авторську програму-практикум «Психологічні особливості булєрства» (з використанням основних методик, вправ та психологічних ситуацій).
4. Підготуйте авторську програму-практикум «Особливості психологічного супроводу дітей за різними видами темпераменту» (з використанням основних методик, вправ та психологічних ситуацій).
5. Підготуйте авторську програму-практикум «Ресурси проекту «Моя дитина» (з використанням основних методик, вправ та психологічних ситуацій)

8. Методи навчання і прийоми навчання

1. *Організація, самоорганізація та здійснення навчально-пізнавальної діяльності* за джерелом передавання і сприймання навчальної інформації: словесні (розповідь, бесіда, лекція, пояснення, інструктаж) і практичні (вправи, алгоритмізація, практична робота);
  - за ступенем самостійності мислення студентів: репродуктивні і творчі методи;

- за логікою передання і сприймання навчальної інформації: індуктивні (узагальнення), дедуктивні (конкретизація), аналітичні, синтетичні – навчальний аналіз, синтез, установлення причинно-наслідкових зв'язків;

- за ступенем керівництва навчальною роботою студентів: самостійна робота студентів, робота з книгою.

II. Стимулювання та мотивація навчально-пізнавальної діяльності

Дидактичні (ділові, ситуативно-рольові та ін.) ігри, навчальні дискусії, інтерактивні методи навчання

9. Методи контролю

1. Поточне тестування.
2. Перевірка завдань самостійної роботи.
3. Усне опитування.
4. Поточний контроль.
5. Семестрова форма контролю.

10. Питання до іспиту з курсу

1. Предмет і основні поняття дитячої психології. Структура дитячої психології.
2. Передумови, умови і рушійні сили психічного розвитку дитини.
3. Принципи і методи дитячої психології. Принципи вивчення психіки дитини.
4. Класифікація методів дитячої психології.
5. Історія та сучасний стан дитячої психології.
6. Основні закономірності психічного розвитку у дитинстві.
7. Проблема вікової періодизації психічного та особистісного розвитку дитини.
8. Особливості психічного розвитку в дитинстві.
9. Становлення самосвідомості дошкільника.
10. Розвиток самооцінки у дошкільника.
11. Розвиток самосвідомості старшого дошкільника.
12. Психолого-педагогічні умови розвитку самосвідомості.
13. Особливості розвитку спілкування дорослого і дитини у дошкільному віці.
14. Модель оптимального спілкування педагога з дитиною.
15. Роль експресивних засобів у спілкуванні дитини й дорослого.
16. Особливості спілкування і спільної діяльності дошкільника з ровесниками та їх роль у його психічному розвитку.
17. Порівняння спілкування дитини з дорослим та з ровесником.
18. Розвиток спілкування і спільної діяльності з ровесниками у дошкільному віці.
19. Вплив групи дошкільного закладу на психічний і особистісний розвиток дитини.
20. Психологічна характеристика творчої діяльності.
21. Творчість, її ознаки та закономірності у дитячому віці.
22. Творчий потенціал як внутрішня передумова творчої діяльності.
23. Передумови виникнення та розвитку творчої діяльності на етапі дитинства.
24. Становлення творчої особистості дитини.
25. Види дитячої творчості.
26. Супровід та підтримка дитячої творчості.
27. Професіоналізм педагога як провідник творчості.
28. Засоби активізації дитячої творчості.
29. Рівні розвитку здібностей: задатки, здібності, обдарованість, талант, геніальність.
30. Феномен обдарованості як вищий рівень розвитку здібностей.
31. Психологічні системні властивості обдарованої особистості.
32. Концепції обдарованості.
33. Специфіка виявів обдарованості.
34. Ознаки обдарованості.
35. Індивідуальні та групові засоби стимулювання творчої активності дітей:

36. Особливості формування творчої Я-концепції особистості.
37. Готовність дитини до школи як психолого -педагогічний феномен.
38. Критерії готовності дітей до навчання в школі.
39. Структурні компоненти психологічної готовності дитини до школи.
40. Особистісна готовність до школи і формування позиції школяра.
41. Мотиваційна готовність.
42. Інтелектуальна готовність.
43. Вольова готовність. Моральна готовність.
44. Дошкільна зрілість як результат підготовки дитини до школи.
45. Формування психологічної готовності в ЗДО та сім'ї.
46. Врахування психологічних компонентів та аспектів психологічної зрілості дитини.
47. Оптимізація формування психологічної готовності до навчання в умовах ДНЗ.
48. Психологічні засади мотивації досягнення успіху у контексті готовності до навчання у школі.
49. Взаємодія ЗДО і сім'ї у підготовці дитини до навчання в школі.
50. Підготовка дошкільника до навчання в сім'ї.
51. Підготовка дітей до школи в ЗДО.
52. Психологічні ознаки та наслідки неготовності до навчання дитини у школі.
53. Психологічна готовність батьків до навчання дитини у школі.
54. Формування компонентів психологічної готовності дітей дошкільного віку.
55. Особливості психологічної діагностики дітей щодо готовності до навчання в школі.
56. Фактори ризику, що впливають на прогноз особистісного розвитку дитини.
57. Діагностичні програми психологічної готовності до школи.
58. Проблеми непередготовленості дітей до шкільного навчання і шляхи їх подолання.
59. Особливості психіки дітей та їх вплив на успішність.
60. Формування взаємостосунків з дорослими та ровесниками в школі.

11. Розподіл балів, які отримують студенти

Залік

Поточне тестування та самостійна робота										Підсумковий контроль	Сума
Змістовий модуль 1-3										40	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10		
6	6	6	6	6	6	6	6	6	6		

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Критерії оцінювання	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	Студент виявляє особливі творчі здібності, глибокі знання навчального матеріалу, що міститься в основних і додаткових рекомендованих літературних джерелах; вміє аналізувати явища, які вивчаються, у їх взаємозв'язку і розвитку; застосовувати теоретичні положення при розв'язанні практичних задач; володіє вмінням надавати чітку аргументовану відповідь на поставленні питання	відмінно
82-89	B	Студент вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи, надає лаконічну відповідь	добре

		майже на всі поставленні питання; самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна	
74-81	C	Студент вміє оперувати необхідним колом понять та категорій; узагальнювати та систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві	
64-73	D	Студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, слабе їх застосування при розв'язанні практичних завдань; аналізує навчальний матеріал за допомогою викладача, надає мало аргументовані відповіді, виправляє не всі помилки, значна кількість яких є суттєвими	задовільно
60-63	E	Студент володіє навчальним матеріалом на рівні вищому за початковий, проте має фрагментарне уявлення про деякі поняття та категорії курсу; надає неповне висвітлення змісту питань; має недостатнє вміння зробити аргументовані висновки; відповіді містять значну кількість недоліків і помилок	
35-59	FX	Студент не опанував значну частину матеріалу курсу; не володіє понятійним апаратом; не опрацював базову та допоміжну літературу. Мова не виразна, обмежена, бідна, словниковий запас не дає змогу оформити ідею. Практичні навички на рівні розпізнавання	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	Студент повністю не знає програмного матеріалу, не працював в аудиторії з викладачем або самостійно; допускає суттєві помилки у відповідях на питання, не вміє застосовувати теоретичні положення при розв'язанні практичних завдань	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

12. Методичне забезпечення

1. Навчально-методичні посібники у локальній мережі університету.
2. Лекційний контент з курсу.
3. Матеріали для самостійного опрацювання.
4. Методичні рекомендації для самостійної роботи.
5. Тестові завдання.
6. Мультимедійні засоби.

13. Рекомендована література Основна

1. Адаптація дітей (учнів/студентів до навчально-виховного процесу / наук. ред.: В. Г. Панок; авт. кол.: Н. В. Сосновенко, А. І. Тінякова. Видання 2-е.- К.: Український НМЦ

практичної психології і соц. роботи, 2014. –112 с.

2. Бех І.Д. Вибрані наукові праці. Виховання особистості. Том 1. – Чернівці:Букрек, 2015. – 840 с.

3. Бех І. Д. Вибрані наукові праці. Виховання особистості. Том 2. – Чернівці:Букрек, 2015. – 640 с. Богуш А. М. Перші кроки грамоти: передшкільний вік : навчальний посібник. / А. М. Богуш, Н. В.Маліновська – К. : Видавничий дім «Слово», 2013. – 424 с.

4. Біла І. М. Психологія дитячої творчості. – К. : Фенікс, 2014.- 198с.

5. Гавриш Н. В. Розумне виховання сучасних дошкільнят. Методичний посібник/ Н. В. Гавриш, О. Г. Брежнева., І. Р.Кіндрат. - К. : Видавничий дім «Слово», 2015. - 176 с.

6. Грінцова О.М., Терещенко Л.А. Дитяча психодіагностика: навчально-методичний посібник. – Вінниця: Нілан-ЛТД, 2015. – 227 с.

7. Дуткевич Т. В. Дитяча психологія. Навч. посіб. / Т. В. Дуткевич – К. : Центр учбової літератури, 2012. – 338 с.

8. Здібності,творчість,обдарованість:теорія,методика,результати досліджень. За ред. Моляко В.О. Житомир: Рута,2006.320с.

9. Карпенко Н. А. Психологія творчості: навч. посібник / Н. А. Карпенко. – Львів: ЛьвДУВС, 2016. – 156 с.

10. Карпенко Є. Емоційний інтелект у дискурсі життєздійснення особистості / Є. В. Карпенко // монографія. – Дрогобич: Посвіт, 2020. – 436 с. 92.

11. Корабльова О.О. Вплив мобінгу на формування та соціалізацію особистості / О.О. Корабльова [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Znrkhist_2014_2_30.pdf.

12. Кривоніс М. Л, Дроботій О. Л. Школа майбутніх відмінників. Психологічні заняття з підготовки дітей до навчання в школі / М. Л. Кривоніс. Харків : Ранок, 2016. – 176 с.

13. Ліннік О.О. Творче проектування в організації життєдіяльності шестирічок: навч.-метод. посіб. / О. О. Ліннік. – Луганськ : Альма-матер, 2005. – 178 с.

14. Малихіна М. С. Дитина у світі емоцій – Х: Вид. група «Основа», 2020-160 с.

15. Моргун В.Ф. Основи психологічної діагностики: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / В.Ф. Моргун, І.Г. Тітов. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2009. – 464 с.

16. Мороз О.І.Психологія дитяча: курс лекцій [для студентів педагогічного факультету спеціальності 012 «Дошкільна освіта»]. Рівне : Міжнародний економіко-гуманітарний університет ім. акад. Степана Дем'янчука, 2021. 57 с.

17. Мороз О.І. Психологія дитяча: методичний інструментарій до самостійної роботи з курсу [для студентів педагогічного факультету спеціальності 012 «Дошкільна освіта»]. Рівне : Міжнародний економіко-гуманітарний університет ім. акад. Степана Дем'янчука, 2021.50 с.

18. Навчання, виховання і розвиток обдарованої особистості: ретроспектива і перспектива: зб. наук. пр. – Переяслав-Хмельницький: Вид-во КСВ, 2010. – 171 с.

19. Орбан-Лембрик Л.Е. Психологія професійної комунікації: навч. посібник для студ. вищ. навч. закладів. Чернівці: Книги-XXI, 2010. 528 с.

20. Павелків Р.В., Цигипало О.П. Дитяча психологія: Навч.посіб. – К.: Академ-видав, 2008. – 432 с.

21. Панок В. Г. Прикладна психологія. Теоретичні проблеми : монографія / В. Г. Панок. – Київ : Ніка-Центр, 2017. – 188с.

22. Психологічна служба : Підруч. / [В.Г.Панок (наук. ред.), А. Г.Обухівська, В. Д. Острова та ін.]. – Київ : Ніка-Центр, 2016. – 362 с.

23. Рибалка В.В. Психологія розвитку творчо обдарованої особистості К.: Інформаційні системи, 2010. – 215 с.

24. Руденко А. В. Ігри і казки, які лікують – Х: Вид. група «Основа», 2020-208 с.

25. Савчин М.В., Василенко Л.П. Вікова психологія: Навчальний посібник. – К.: Академвидав., 2006. – 360 с.
26. Соціальна психологія : навч. посіб. для здобувачів ступеня бакалавра / Н. Ю. Воляннюк, Г. В. Ложкін, О. В. Винославська, І. О. Блохіна, М. О. Кононєць, О. В. Москаленко, О. І. Боковець, Б. В. Андрійцев ; КПІ ім. Ігоря Сікорського. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. 254 с.
27. Соколов В. О. Як виховати не зашкодивши./ В. О. Соколов, С. Б. Пожарова – Х: Вид. група «Основа», 2020-240 с.
28. Яланська С. П. Психологія творчості: навчальний посібник / С. П. Яланська. – Полтава : ПНПУ імені В.Г. Короленка, 2014. – 180 с.

Додаткова

1. Балакірева К. О. Методичні рекомендації для спеціалістів соціальних служб «Профілактика та подолання професійного та емоційного вигорання». Проект програми розвитку ООН «Підтримка реформ соціального сектору в Україні» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.slideshare.net/undpukraine/ss-48391940>
2. Мороз О. І. Формування міжособистісних взаємин дітей на етапі переходу від старшого дошкільного до молодшого шкільного віку (в умовах навчально-виховного комплексу «школа-дитячий садок»): дис. канд. псих. наук: спец. 19.00.07 «Педагогічна та вікова психологія»/О. І. Мороз. – Київ, 2011. – 263 с.
3. Мороз О.І. Оптимізація міжособистісних взаємин дітей на етапі переходу від старшого дошкільного до молодшого шкільного віку в умовах навчально – виховного комплексу «школа – дитячий садок» / Актуальні проблеми психології: зб. наук. праць Інституту психології ім. Г.С.Костюка НАПН України. – Житомир: «Вид. ЖДУ ім. І. Франко», 2016.– Т. VII, вип. 24. – С. 184 – 190.
4. Мороз О.І. Особливості впливу сімейних взаємин на якість психічного, емоційного та морального розвитку дитини. // Вісник Одеського національного університету. // Серія "Психологія". Випуск 22. Том 18. Частина 2.- Одеса, 2013.- С. 272-279.
5. Мороз О.І. Концептуальні умови реалізації принципів наступності в соціалізації дошкільників і молодших школярів // Нова педагогічна думка // Науково-методичний журнал. №2 (74) - Рівне, 2013. - С.112-116.
6. Колодич О. Б., Мороз О. І. Психолого-педагогічні передумови розвитку соціально-комунікативної активності дітей із затримкою психічного розвитку засобами корекційної освіти. «Габітус» Науковий журнал Причорноморського науково-дослідного інституту економіки та інновацій. - випуск 13, том 2, 2020 – 55-59 с.
7. Юрченко В. М., Грищук М. М., Мороз О. І. Системна сімейна психотерапія як практичний засіб роботи психологів системи освіти України / Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Психологія» : науковий журнал. Острогор : Вид-во НаУОА, червень 2020. № 11. – 190-197 с.
8. Структурно-логічні схеми. Таблиці. Опорні конспекти. Есе. Навчальні презентації: рекомендації до складання : метод. посіб. Для студ. / уклад. : Л. Л. Бутенко, О. Г. Ігнатівич, В. М. Швирка. Старобільськ, 2015. 112 с.

14. Інформаційні ресурси

1. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського - <http://www.nbuv.gov.ua>
2. Електронна бібліотека НПН України - <http://lib.iitta.gov.ua>
3. Актуальні проблеми психології - <http://appspsychology.org.ua/index.php/ua/dlia-avtoriv>
4. Актуальні питання сучасної психології - http://library.sspu.sumy.ua/wpcontent/uploads/2018/04/Aktualny_pitannya_suc_psihologii
5. Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України - <http://psychology-naes-ua.institute/>

6. Українська бібліотека - <http://ualib.com.ua/>
7. Психологія-<http://psych.kiev.ua>
8. Соціальні науки-[http:// social-science.com.ua/](http://social-science.com.ua/)